

بررسی چندمعنایی در صفات ساده‌ی ترکی آذربایجانی با رویکرد شناختی

ناصر عباسی^۱، محمدرضا اروجی^۲

چکیده

مقوله چندمعنایی از مهم‌ترین مباحثی است که در مکاتب مختلف زبان‌شناسی و سنت مطالعه معنی مورد توجه قرار گرفته است و هر یک به نحوی به دنبال توصیف و یا پیدا کردن دلایل ایجاد چندمعنایی بوده‌اند. در زبان‌شناسی شناختی که بنیاد مطالعات زبانی خود را بر اساس معنی بنا نهاده است، چند معنایی به طور ویژه مورد مطالعه قرار می‌گیرد. در رویکرد شناختی، چندمعنایی یک فرآیند زبانی است که یک عنصر واژگانی، چند معنای مختلف می‌یابد که همگی با هم در ارتباط می‌باشند و همه‌ی معانی موجود در یک کلمه را مصداق چندمعنایی می‌دانند. ارتباط میان این معانی را می‌توان بر اساس انگاره‌ی مقولات شعاعی توصیف کرد. در این پژوهش به بررسی مقوله‌ی چندمعنایی در صفت‌های ترکی آذربایجانی بر اساس رویکرد شناختی پرداخته‌ایم. داده‌های پیکره از فرهنگ ترکی-فارسی (شاهمرسی) و فرهنگ دو جلدی فارسی-آذربایجانی، تألیف بهزادی انتخاب شد. انتخاب صفات پربسامد بر اساس شم زبانی نگارنده که گویشور بومی این زبان می‌باشد و نیز میزان کاربرد آنها در مجلات محلی به زبان ترکی آذربایجانی بوده است. با بررسی چندین صفت پربسامد ساده در این زبان، مشخص گردید که مقوله‌ی چندمعنایی در این صفت‌ها با استفاده از مقوله‌بندی شعاعی قابل توصیف است. طبق بررسی معانی مختلف این صفت‌ها، از میان اصول مختلف ایجاد چندمعنایی، استعاره بیشترین سهم را به خود اختصاص می‌دهد که اساس ایجاد این استعاره‌ها، نگاشت از حوزه‌ی معنایی مبدأ به حوزه‌ی معنایی مقصد می‌باشد. نتایج این پژوهش به همراه سایر پژوهش‌های مکمل در این حوزه می‌تواند در زمینه‌ی آموزش زبان و تألیف فرهنگ‌های لغت کاربردی‌تر و دقیق‌تر و نیز ماشین‌های ترجمه قوی‌تر، یاریگر متخصصان این حوزه‌ها باشد.

واژه‌های کلیدی: زبان‌شناسی شناختی، چندمعنایی، صفت، ترکی آذربایجانی

^۱ - دانشجوی دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

Naser241@gmail.com

^۲ - عضو هیأت علمی گروه زبان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

mohammadrezaoraji@yahoo.com